

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 vtrum sit virtus generalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Ad hoc dicitur, qd hic sumitur act' seu agere, non solum, vt dicitur in contra facere, sed etiam, vt dicitur in contra cogitare. Et propterea tanquam manifestum abique aduersione probacione, auctor dicit appetitum esse proximum actus, seu agendi principium. Constat naq; qd actus dicitur hic contra actum cognoscitiuum. Et per hoc excludit obiectio de actu iudicij, qui quomodo fit, & quomodo non fit actus iustitiae, i. q. 60. inferius patet. Cõstat quoque et determinari in precedente libro, quod soli actus immanentes sunt actus virtutum, quibus actioes transeunt imperant ab eis, & per hoc excludit obiectio de potentia executa. Est ergo licet radix, quod quia subiectum virtutis est, aut rationale per essentia, quod est intellectus, seu ratio, & iustitia, constat non rectificare actus cognoscitiuos: aut rationale per participationem, quod est appetitus, hoc enim solum restat proximum principium actus, qui potest esse actus exercitus a virtute: ideo iustitia in vi est appetitiua, &c.

¶ Super
que veritas dicitur, voluntati impressa propter propinquitate ad rationem, nomen retinet veritatis. Et inde est, quod quandoque iustitia veritas vocatur.
AD SECVNDVM dicendum, qd voluntas fert in suū obiectū cõsequēter ad apprehensionē rōnis. Et ideo quia ratio ordinat in alterum, voluntas potest velle aliquid in ordine ad alterū, quod pertinet ad iustitiā.
AD TERTIVM dicendum, quod rationale per participationem non solum est irascibile, & concupiscibile, sed omnino appetituum, vt dicitur in 1. Ethic. quia omnis appetitus obedit rationi, sub appetituo autem comprehenditur voluntas: & ideo voluntas potest esse subiectum virtutis moralis.

ARTICVLVS V.

Primum iustitia sit virtus generalis.

AD QVINTVM sic procedit. Videtur, quod iustitia non sit virtus gñalis. Iustitia. n. conditio dicitur alius virtutibus, vt patet Sapien. 8. Sobrietatem, & iustitiam docet, prudentiam & virtutem: sed generale non conditio dicitur, seu cõnumeratur speciebus sub illo generali contentis: ergo iustitia nō est virt' gñalis.

A **¶ 2** Prete. Sicut iustitia ponitur uirtus cardinalis, ita et temperantia, & fortitudo: sed temperantia, uel fortitudo non ponitur uirtus: sed temperantia, uel fortitudo debet aliquo modo poni uirtus generalis.

¶ 3 Præter. Iustitia est semper ad alterum, ut supra dictum est: sed peccatum quod est in proximo, non potest esse peccatum generale, sed diuiditur contra peccatum, quo peccat homo contra seipsum. ergo etiam neque iustitia est uirtus generalis.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 5. Ethic. qd iustitia est communis uirtus.

RESPON. Dicendum, qd iustitia, sicut dictum est, ordinat hominem in comparatione ad alium, quod quidem potest esse dupliciter. Vno modo, ad alium singulariter consideratum: alio modo ad alium in communi, secundum. s. quod ille, qui seruit alicui cõmunitati, seruit omnibus hominibus qui sub communitate illa continentur. Ad utrumq; ergo se pot habere iustitia secundum propriam rationem. Manifestum est autem qd omnes, qui sub communitate aliqua continentur, comparantur ad communitatem sicut partes ad totum. Pars autem id quod est, totum est, unde & quodlibet bonum partis est ordinabile in bonum totius. Secundum hoc ergo bonum cuiuslibet uirtutis siue ordinantis aliquem hominem ad seipsum, siue ordinatis ipsum ad aliquas alias personas singulares, est referibile ad bonum commune, ad quod ordinatur iustitia. Et secundum hoc actus omnium uirtutum possunt ad iustitiam pertinere, secundum quod ordinat hominem ad bonum commune: & quantum ad hoc iustitia dicitur uirt' generalis. Et quia ad legem pertinet ordinare in bonum commune, ut supra habitum est, inde est qd talis iustitia prædicto modo generalis, dicitur iustitia legalis, quia. l. per eam homo concordat legi ordinanti actus omnium uirtutum in bonum commune.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod iustitia cõdiuiditur, seu cõnumeratur alijs uirtutibus, nō in quantum est generalis, sed in quantum est specialis uirtus ut infra dicitur.

AD SECVNDVM dicendum, quod temperantia, & fortitudo sunt in appetitu sensitiuo id est in concupiscibili, & irascibili. Huiusmodi autem uirtutes sunt appetitiue quorundam bonorum particularium, sicut & sensus est particularium cognoscitiuus: sicut iustitia est sicut in subiecto in appetitu intellectiuo qui potest esse uniuersalis boni, cuius intellectus apprehensiuus. Et ideo iustitia magis potest esse uirtus generalis, quam temperantia, uel fortitudo.

AD TERTIVM dicendum, quod illa quæ sunt ad seipsum, sunt ordinabilia ad alterum, præcipue quantum ad bonū cõm. Vñ & iustitia legalis, s. m quod ordinat ad bonū cõm, potest dici uirtus generalis: & eadem rōne in iustitia potest dici peccatum commune. Vnde dicitur 1. 1o. 3. quod omne peccatū est iniquitas.

ARTICVLVS VI.

E **¶** *Primum iustitia, secundum quod est generalis sit idem per essentiam cum omni uirtute.*

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod iustitia, s. m quod est generalis, sit idem per essentiam cum omni uirtute. Dicitur enim Philosophus in 5. Ethic. quod uirtus, & iustitia legalis est eadem omni uirtuti: esse autem non est idem: sed illa quæ differunt solum secundum esse, uel secundum rationem, nō differunt secundum essentiam. ergo iustitia est idem secundum essentiam cum omni uirtute.

At. 2. huius quest.

Lib 5. c. 1. & 2. com. 5. Art. 2. huius quest.

1. 2. q. 90. ar. 2. & arg. 4. q. præc.

Art. 7. & 12. huius quest.

1. 3. q. 60. ar. 3. ad 2. & ar. 7. cor. Et 3. dist. 9. q. 1. a. 1. q. 2. co. Et 5. Ethic. lec. 2. fin.

1. 5. ca. 1. in Rom. 5.

¶ Præc.